

קול מרהיב

בס"ד, טבת ה'תשפ"ג • גליון 13

קול מרהיב
077-2115136

לימוד עניני הפקדש והמצוות הנוהגות בזמן שיהיה קיים במהרה בימינו

תפילתן של ישראל על המקדש וירושלים

הגאון רבי חיים הכהן קוק שליט"א ר"י תורת רפאל חלק מתוך שיחה - נוסח מואת מערכת 'שיעורי אגדה'

כל תפילתן של ישראל על המקדש
איתא בחז"ל (בר"ר י"ג, ב): **כל תפילתם של ישראל אינו אלא על ביהמ"ק, מרי תבני בית מקדשא, מרי מתי תבני בית מקדשא.** הרי שכל תפילתם ודבריהם של ישראל הם רק שינה ביהמ"ק, ועד כמה אנו לא יכולים בלי ביהמ"ק, ואי"ו רק עיקר התפילה, אלא כל עניני התפילה הוא על ביהמ"ק.

ועוד איתא בחז"ל (שיהש"ר פ"ד, ובירושמי פ"ד ה"ה): **"כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות" וכו', ד"א: "תלפיות" - תל שמתפללים בו כל פיות, מכאן אמרו: העומדים בחול' ומתפללים, והופכין פניהם לאר"י וכו', נמצאו כל ישראל מתפללין למקום אחד.**

הרי שכל יהודי צריך להחזיר את פניו בכל התפלות לבית המקדש כמ"ש בגמ' (ברכות ל,). כיון שדרך שם מתקבלות כל התפלות. ויותר מזה, שבאמת שם הוא מקום התפילה, ומתוכו מתפללים, ולכן יכיון לבו כנגד קה"ק ואכמ"ל. וכמשי"כ הרמב"ם (סה"מ מצוה ה') שהתפילה מצווה עשה היא, וכתב בתוך הדברים וז"ל: **ובמשנתו של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אמרו, מניין לעיקר תפילה בתוך המצוות, מהכא "את ה' אלוקיך תירא ואותו תעבוד", ואמרו עבדו בתורתו עבדו במקדשו, כלומר, ללכת שם להתפלל בו ונגדו כמו שבאר שלמה ע"ה.**

אבל עוד נוסף שם במדרש היבט נוסף: **עד כדון בבנינו, בחורבנו מנין, אמר ר' אבין: "בניו לתפיות" - הוא ההיכל שכל הפיות מתפללות בו.** בק"ש הוא אומר בונה ירושלים [היינו ב'הפורש סוכת שלום' וכו']. **בתפילה הוא אומר 'בונה ירושלים', בברכה"א הוא אומר 'בונה ירושלים', הוי שכל פיות מתפללות עליו לפני הקב"ה, ועתיד לבנותו ולהשרות שכנינו בו.**

הרי מובאר כאן, שכל הפיות וכל התפילות הם 'עליו'. כל מהות התפילה והבקשה של היהודי, היא אך ורק לבנין ביהמ"ק, וכל הפיות עוסקות בתל תפיות - ביהמ"ק, וגם בהקשות על כל שאר הצרכים היא כדי שיוכל להגיע לבנין ביהמ"ק.

כל זכות קיומנו, זכירת ירושלים בכל עת

אל צריכים אנו לדעת, שכל די ביהמ"ק הוא רק אל ביהמ"ק, אך כל זכות קיומנו, וכל אפשרות קיומנו ביהמ"ק, הוא רק אם מתייחסים תדיר ותמיד לביהמ"ק. וכך אמרו במדרש (שח"ט תהלים יז): **"ויבא גל אד דוד וגו' ויאמר לו עלה הקם לה' מוצב" (ש"ב כד, יח), לאחד שהיה מכה לבנו, ולא היה יודע הן למה הוא מכה אותו, לאחור שהכה אמו לו; כך ועשה דבר פלוני בצויותי היום כמה ימים ולא השגתה בו; כך כל אותן אלפים שבפלו בימי דוד לא נפלו אלא שלא תבעו בנין ביהמ"ק. והלא דברים ק"ו, ומה אם אלו שלא נבנה בימיהם ולא חרב בימיהם, כמו נעשה להם, ונעשו על שלא תבעו בנין ביהמ"ק, אנו שחרב בימיהם והיה בימינו ואין אנו מתאבלים, ולא מבקשים רחמים, עד אמת כמה וכמה.**

רואים מכאן שבלי ציפה ותביעה לבנין ביהמ"ק, אין ליהודי זכות קיום, ומשום כך נעשו ומתו בזמן דוד, על שלא 'תבעו' את ביהמ"ק, על שלא אמרו תדיר, 'מרי תבני בית המקדש, מרי מתי תבני ביהמ"ק' בלי להקפיד.

ועוד אמרו שם: **לפיכך התקינו חסידים הראשונים, שיהיו ישראל מתפללים ג' תפילות בכל יום ויום: 'אנא השב שכנינתך לציון וסדר עבודה לירושלים'. ותקנו 'בונה ירושלים' ה', ברכה חצי עצה במתפילה, וברכה"א בצווי משה רבינו.**

הרי שמכירים את ביהמ"ק כל יום בברכה"א, דוקא בצווי משה רבינו ע"ה, שהוא התפלל תקט"ו תפלות כמנין 'אתחנן' [שזה מבטא את שלמות התיבויים של התפילה] על "ההר הטוב הזה והלבנון" לזכות וארואתי, כיוון שידע שבזה שאנו תובעים ומתפללים על ביהמ"ק, תלוי כל זכות קיומנו בזמן שבהמ"ק אינו קיים.

תכלית הבריאה היא הדבקות, היינו ביהמ"ק

הנה ראינו כי צורת היהודי היא, שכל לבו נתון לירושלים, לקודש ולמקדש. כל תפילותיו, ציפיותיו, מעשיו ופעולותיו, וכל מצב רוחו, פונים לענין הקדש והמקדש. וכשאין את ירושלים הרי הוא באבלות ממתנה, ועיקר ח"ו חסריו, בכלל ובהפרט.

וצריך להבין מדוע כ"כ משמעותית היא ירושלים והקדש והמקדש, ועד כדי כך שבדיבור 'אנכי' - תחילת דברי ה' לירשאל, צוונו הקב"ה, תאמינו תצפו ותקונו שאני עתיד לגואלכם, ומדוע ראשית הפניה של הי"ת אלינו היא, אכן גואל אתכם.

והנה באמת שכתובנו היטב תברר לנו שכל התורה והמצוות ועבודתנו בקדש, תכלית אחת יש להם, והיא: **"וביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכות לשבתך פעלת ה'.** מקדש ה' כוננו ידיר" זה תכלית הכל. ולא כראות הדברים קשים בהשקפה ראשונה, כי הוא לימד אותנו הרמב"ם (במס"פ א"א ובכל ספריו), שתכלית הכל הוא: **"להתענוג על ה' ולהנות מזיו שכנינו.** ושהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל

דבר המערכת

י"א אהבתי מעין ביתך ומקום נשכן כבודך. מאז ומעולם, כל יהודי באשר הוא, אוהב ומתגעגע למקדש ה'. **מה ידירות נשכן ביתך י"א - צפונה, נכספה וגם כלתה נכסי לנצרות.** י"א - רבי-רבות שלומי אמוני ישראל הוזרים על פסוקים אלו, בהזדהות עצומה בת אלפי שנים.

אבל לא רק זה. **שיאלו שלום ירושלים** - תמיד נשאר לבני אומנתו הקדושה מקום חם בלבם גם לעיר הקדש - ירושלים.

נכבדות מדרבך כך עיר הא-להים סלה... כל מעיני קרי (תהלים פז).

במשך שנות הריחוק והניתוק, תמיד היתה - ירושלים - מילת קסם בליבות ישראל. חכמים וצדיקים השתוקקו, משוררים כתבו ושרו, ירושלים היתה משאת נפשם של יהודים. מקום החלומות, של זהב, (כנזכר במשנה!), ומה לא...

כל המעיין בשירי רמב"ן או ר' יהודה הלוי, בתשובות חתם-סופר וי"ד או בכתבי שאר חכמים שכתבו על ירושלים - ימלא רגש עצום לאותו מקום קדוש ונכסף, 'עיר הא-להים', אשר כיום אנו זוכים להתהלך בה - לפעמים כ'מתעסק' בעלמא, בלי שימת לב מספקת...

ובאמת, נתבונן בכתבי הקודש ונראה, כי רבים משירי דוד המלך סובבים והולכים לא רק את ענין המקדש, אלא גם סביב העיר ירושלים. במקביל, מגילת איכה (כמעט כולה) היא קינה על חורבן ירושלים. רוב נבואות הפורענות, כמו הנחמה - אודות ירושלים. ולא בכדי.

מקום הימצאותם של בני האדם בחיי היום-יום לפני ה' - דבר זה נעשה בעיקר בירושלים.

עיקר הקדושה נובאת הינה במקדש עצמו, שם השראת השכינה בארון הברית, והתעבדה לפני ה'. אבל זה לא סדר חיים רגיל, נורמלי. הר הבית אינו מקום למגורי בני אדם.

בירושלים מצא האדם את עצמו מצד אחד במציאות של 'לפני ה', מקום הראוי לאכילת קדשים ומעשר שני, כאן עיקר 'מתנה ישראל' בטהרתו מן התורה. [בלשון בני אדם, האומר 'ירושלים' נאסר (נדדים י:)].

מאידך, החיים הינם בתוך סדר 'רגיל', לכאורה, של אכילה ושינה ושאר ענייני העולם.

חיים לפני ה' - כפשוטו, זוהי צורת החיים בירושלים לבד. בציטוט של חורף חשבנו כי זהו הזמן להביא בפני תופסי התורה, קוראינו היקרים, כמה עניינים חשובים בהלכה ובאגדה, השייכים לקדושת ירושלים.

ויהי רצון שיתקיימו במהרה בימינו כל נחמות נביאי האמת והצדק, ונבנתה עיר על תלה וארמונו על משפטו ישב בב"א.

המיחילים לה', ומה כתיב אחריו (שם לב, א): "לדוד משכיל אשרי נשוי פטעי, דוד שקוה לי, עניתיו. אמר דוד, מתוך הקוו: "ויט אלי וישמע שועיתי" וגו'.

ההקדש של 'זה ה' קיונו לו' באה לומר, שאפילו אם לא עבדו את הקב"ה במידה מספקת בכדי שיגאלו בזכות עבודתם, אבל כיוון שמקוים תמיד ואומרים "זה ה'", יגאלו בשכר הקיוו. וזה מה שדרשו מהכתוב: "שבו לבצרון אסירי התקוה", מי זכאי לשוב לבצרון - לירושלים שחיה עיר בצורה, "אסירי התקוה" - מי שלבו אסור בתקוה לגאולה. היא שכל לבו מהרהר וחושק ומתאוה לגאולה, הוא זה שזכאי לשוב לבצרון.

אמנם יכול האדם לבוא ולומר, הרי אני מקוה ומקווה ולא נושע, וכיון שזו היא ההשתדלות להיושע, מה א"כ אעשה עוד, ע"ז אומרים חז"ל שהתנובה היא 'קוי ושובו וקוי', אין סוף לתקווה, ועד עולם מוטלת חובה על האדם לקוות.

הרי אנו למדים ממדרש זה, כי הקיוו אינו עוד פרט מסוים בחיי היהודי, אלא צורת היחוד היא, שכל כולו אסור בתקווה, וכל ימייו הוא מקווה לה, וכל מבטו והסתכלותו היא לתכלית העולם, שהיא: **"וביאמו ותטעמו בהר נחלתך מכות לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיר"**, וע"כ הוא מקדם ומביא את הגאולה, בב"א.

הישועה בזכות הקיוו

ומלבד כל זה, צריכים אנו לדעת, כי כל גאותו של ישראל תלויה בצפייתם לישועה.

וכך איתא במדרש תהלים (ליקו"ש תהלים רמז תשל"ו): **"למנצח לדוד מומרו, קוה קוית' ה' ויט אלי וישמע שועיתי"** (תהלים מ, א). זה שם **שאה"כ** (ישעיה כה, ט): **"ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קיונו וישועתי"**, אין ביד ישראל אלא הקיוו, כדאי הן לגאולה בשכר הקיוו. **ובה"א** (אסיה ג, כה): **"טוב ה' לקווי"**, ואומר (זכריה ט, יב): **"שוב לבצרון אסירי הקוה"**, שמה תאמר: **"עבר קצר מלה קיוו ואגתנו לא נושענו"** (ע"פ רמיהו ח, כ), **תלמוד לומר** (תהלים כו, ד): **"קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", קויתם ולא נושעתם, קו ושובו וקו. ואם תאמר עד מתי נקווה, כתיב (שם קלא, ג): "יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם"**. ואומר (שם לא, כה): **"חזקו ויאמץ לבבכם כל**

בענין מקום המזבח

בעקבות ספר "שבטי נחלתך" ערוך ע"י הרב המחבר ר. מ. ש. שליט"א

מחסידי ה', אבל באמייתת מציאותו הכל שב אליו ואין כאן בריאה כלל, וזהו שלימותו יתברך שאין מציאות זולתו" (גבורות ה' פרק טט).

ענין זה מתגלה בהקרבה במזבח, שאין לאדם מציאות והוא בטל למקורו, ושם קיומו האמיתי, ועולה ריח ניחוח לה', ולכן נקרא המזבח 'טורף'. וכמו כן האש מן השמים של המזבח הייתה רבוצה כאריה, ובמקדש שני רבוצה ככלב (וימא כא: וע' גם סוכה נ: לוקוס - זאב).

מלכות שמים בכלל העולם מעניקה את טובו ל'עולם. ואילו השראת השכינה במקדש נחשבת לקיחת העולם אליו ית', בכחינת טרף. כמו שנאמר (ישעיהו לא, ד): "כח אמר ה' אלי כאשר יהנה האריה והכפיר על טרפו, אשר יקרא עליו מלא רעים מקולם לא יחת ומהמונם לא יענה, כן יד ה' צבאו לצבא על הר ציון ועל גבעתה".

מובן איפוא מדוע המזבח נקרא טורף, ומעיקר העבודה שתיעשה במקום שמתגלה ענין הטרף, דהיינו באופן שהעולם בטל אל מקורו וחוזר אליו, וזו סגולת נחלת בנימין.

ב. חלוקת המזבח בין יהודה ובנימין

המקדש מחולק בין יהודה ובנימין, כמו שאמרו "מה היה בחלקו של יהודה - הר הבית, הלשכות והעזרות, ומה היה בחלקו של בנימין - אולם, והיכל, ובית קדשי הקדשים" (יומא יב.). שבט יהודה מחזיק את כוח המלכות, המשפיעה את מזון וצרכי העם, ובו מתגלה מידת מלכותו ית' המשלימה את העולם בכל תיקונו וצרכיו. ולכן חלקו בהר הבית מקום שבו נמצאים ישראל הבאים למקדש, להראות לפניו ולקבל את ברכתו.

שבט בנימין מחזיק את מקום השראת השכינה, שעיקרה הגילוי שאין עוד מלבדו. ולכן נאמר עליו בברכת משה "ידיד ה' ישכון לבטח עליו חופף עליו כל היום ובין כתפיו שכן" (דברים לג,יב). ואמרו בספרי "בנימין הצדיק קטן שבשבטים היה, והיה יעקב אביו אוכל ושותה עמו, נשען עליו ויוצא, נשען עליו כננס, אמר הקב"ה מקום שמסך צדיק זה ידיו אני משרה שכינתו". כלומר בנימין לא היה עוסק בצרכי עצמו אלא בטל לאביו, ובדרך זאת נבחלתו יהיה המקום לביטול את השי"ת.

קדושת ירושלים ועיירות המוקפות חומה

הגאון רבי מתתיהו פלדמן שליט"א - מתוך שיעורים הנמסרים בשלוחה 1/5 על סדר עשר הקדושות שבא"

אמנם יתכן דגם להר"ש בעי' שיהא מחנה ישראל סביב המקדש וכמו במדבר. רק דס"ל שכל ארץ ישראל מקיפה למקדש (ומתוכה נתקדש עיקר היישוב היינו עירות המוק"ח). וכן משמע לשון הר"ש הנ"ל שכתב "אבל לא כל א"י" וכן היינו שבאמנם כל א"י ראויה לזה כי כולה מחנה ישראל סביב למקדש, רק שיש תנאי שיהא לה חומה מימות יהושע.

ומה שצריך דוקא חומה בשביל להחשב מחנה ישראל - י"ל שעיקר הקדושה תלויה בחומה, והוא מחמת ב' עניינים: א. שע"י החומה יש הבדלה מן החוץ, וזהו יסוד הקדושה שמופרש ומובדל. ב. כי המקום המוקף יש לו איחוד משא"כ הפרוץ הוא מפורד [ולשון מפורז ומפורד קרובים זל"ז וגם לשון מפורז קרוב להם]. והנה ניקרא הקדושה היא הייחוד וכמו לגבי שב"ק שאמר הכתוב 'שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו', וכן אסור להוציא מרה"י לרה"ר, וישראל הם סוד היחוד וכמ"ש רש"י בפרשת ויגש שבהם נאמר 'נפש' אבל אצל עשוי כתוב 'נפשות' משום שהם מפורדים אע"פ שהם מועטים, ויעקב שבעים נפש [ועיין רש"י פרשת ברכה עה"פ עמים הר יקראו]. היוונים פרצו י"ג פרצות בהיכל כי י"ג ג' אחד', והם רצו להטיל הקדושה וענין האחדות של ישראל שהם גוי אחד בארץ, והם המגלים בעולם את סוד יחוד השי"ת. אמנם אין די בחומה, אלא צריך גם להיות סביב לשכינה שהיא סוד היחוד בעולם, וע"י שישראל סביב השכינה חל בהם גם האחדות, והחומה עם ההיקף סביב המקדש שניהם יחד הוא מחנה ישראל. וכן במדבר אף שלא הייתה חומה הלא היו ענני כבוד [ומי שחטא הלא הענן פולטו משום שאינו שייך לסוד הייחוד].

והנה יש לדון כמה נפ"מ בין דין 'חומה' לעניין מחנה ישראל ובין דין 'חומה' לעניין קדושת ירושלים:

הא - הנה קיי"ל שגגין ועוליות לא נתקדשו, וי"ל שכל זה לעניין קדושת ירושלים לאכילת קק"ל ומע"ש, אבל מ"מ יש להם דין של מחנה ישראל [וה"ה לעניין חזרת בתים שגם עליות דנים כבתים].

הב - קיי"ל שמוסופים על העיר ועל העזרות, וי"ל שכל זה לעניין קדושת ירושלים אבל לעניין דין מחנה ישראל של לשכה בין בשאר מקופות חומה יתכן שא"א להוסיף עליהם. ונמצא לפ"ז שמה שהוסיפו על ירושלים אין מצורעים משתלחים משם. אמנם כל זה להר"ש, אבל להרמב"ם שכל דין מחנה ישראל הוא

א. עבודת הקרבנות בחלקו של טורף
עיקר מקום המזבח בחלקו של בנימין, כמו שמתרגם את הפסוק (מטכז) "בנימין זאב יטרף" על הקרבנות. וכן אמרו במדרש (בר"ר צט,ג), עד' פנחס פתר קריא במזבח, מה הזאב הזה חוטף, כך היה המזבח חוטף את הקרבנות, 'בבקר יאכל עד', 'את הכבש אחד תעשה בבקר', 'ולערב יחלק שלל', 'את הכבש השני תעשה בין הערבים' (במדבר כח").

מבואר שהשם 'טורף' או 'חוטף' שייך לעיקר מהות המזבח, וכן אמרו (זבחים נג: ויומא יב.). "עולה טעונה יסוד, וקרן מורחית דרומית לא היה לה יסוד (ואינה כשרה לזריקת דם). מאי טעמא? אמר ר' אלעזר: לפי שלא היתה בחלקו של טורף. דאמר רב שמואל בר בר יצחק: מזבח אוכל בחלקו של יהודה אמה".

הענין תמוה ודורש ביאור, מדוע קראו למזבח 'טורף', ואם אכן הוא צריך את כוחו של בנימין מדוע לא היה כולו בחלקו?

כדי להבין נקדים בביאור המושג 'טרף'. יש שני סוגי בקשת המזון בעולם החי, יש הגיוונים המצומח ומוצאים את דרכי קיומם בטבע עם שאר בעלי החיים. וזה דומה ליישוב בני אדם הרגיל שבני אדם ניוונים זה מזה, במלאכה ובמשא ומתן. ויש בע"ח טורפים המשיגים את מזונם בהתגברות ובביטול אחרים, וזה דומה למלחמה וכיבוש בה בני אדם שוללים את שכניהם ומכניעים אותם.

באופן דומה ישנם שני סוגי מצוות. יש מצוות המסדרות את העולם בתיקונו, תחת מלכותו ית', והיחס עם השי"ת הוא להשלמת העולם, כרצון ה' להטיב לכל. ויש את עבודת הקרבנות, בה האדם מוסר את מציאותו לה', ומכבטל עצמו אליו ית', בהכרה שהשלמות האמיתית היא להימסר אליו. בעבודה זאת נקרא שה' טורף כביכול, ומקבל את ההתבטלות של האדם אליו.

וכן ביאר המהר"ל (גבורות ה' פס"ט) ז"ל: "כאשר אתה רואה לעמוד על עיקר הקרבן, אין ענין הקרבן רק דבר זה, כי כאשר העלול נמצא מן העילה יתברך כן שב אל עילתו, רצה לומר כי הנמצאים אין להם קיום בלא העילה והם תלים בו, וזהו השבת העלול אל העילה, ולפיכך הקרבת הקרבן אליו יתברך לפי שהוא יתברך עילת הכל ואליו ישוב הכל... ולפיכך כל ענין הקרבנות להורות - כי השם יתברך יחיד בעולם ואפס זולתו... שכל הנמצאים במדרגות רוממותו ומעלתו נחשבים לאפס והכל שב אליו, שאין דבר נמצא זולת

שנינו בכלים (א,ז): 'עירות המוקפות חומה מקודשות ממנה (מא"י) שמשלחים מתוכן את המצורעים, ומסבבים לתוכן מת עד שירצו. יצא - אין מחזירין אותו'. ותחלקו הרמב"ם והר"ש האם יש לעיירות המוק"ח דין מחנה ישראל. הר"ש כתב וז"ל: 'וקדש יהושע כל עירות המוקפות חומה בקדושת מחנה ישראל, אבל לא לאל א"י ולא שאר עיירות שאין מוקפת חומה'. ולדידה מצורע שנכנס לשם לוקה משום 'ולא יטמאו את מחניהם'. אבל הרמב"ם (במשנה ח', וכן בהלכות בית הבחירה פ"ז ה"יא) כתב וז"ל: 'שלוש מנות היו במדבר, מחנה ישראל והוא ארבע מנותיו, ומחנה ליה שנאמר בה וסביב למשכן יחנו, ומחנה שכינה והוא מפתח חצר אהל מועד ולפנים, וכנגדן לזרות, מפתח ירושלים עד הר הבית כמחנה ישראל, ומפתח הר הבית עד פתח העזרה שהוא שער ניקנור כמחנה לויה, ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה, והחיל ועזרת הנשים מעלה תירה בבית עולמים' עכ"ל. ולכן פסק בהלכות ביאת המקדש פ"ג ה"ח וז"ל: 'אבל אם נכנס לשאר הערים המוקפות חומה - אף על פי שאינו רשאי לפי שנאמר בידד ישב - אינו לוקה'. והנה נחלקו המ"ח והר"ש אי בעינן לזה חומה מימות יהושע, שהר"ש דימה זה לענין חזרת בתים, אבל הרמב"ם לא הוכיז דבר זה, ומשמע של מוקפת חומה בכלל. וי"ל שהרמב"ם שליטתו שאין כאן דין מחנה ישראל, רק שע"י החומה חשיב מחנה והוא בכלל מחוץ למחנה מושבו. אבל להר"ש צריך קדושה מיוחדת של מחנה ישראל ולזה צריך דוקא מימות יהושע [אמנם אינו מוכרח שתלוי בו]i.

והנה שנינו במשנה ה' לפנים מן החומה מקודש מהם שאוכלים שם קק"ל ומע"ש. ולהר"ש יש כאן רק מעלה אחת של קדושת ירושלים - נחיה לפני השם והמקום אשר יבחר השם. אבל לפי הרמב"ם הלא יש כאן ב' מעלות, הן לענין שירושלים נחשבת מחנה ישראל (שמצורעים לוקים על כניסתם), והן לענין אכילת קדשים ומע"ש משום שחשוב שם לפני ה' ומקום אשר יבחר השם, וצ"ע.

אבל לכרע"ב ה' הלכות יש בירושלים: א. שיש לה דין מחנה ישראל , ב. דין קדושה לעניין קדשים קלים ומע"ש [אלא שלהר"ש דין מחנה ישראל הוא לכל המקומות].

וגר' לכאו' גדר הדברים להר"ש, דמחנה ישראל הוא כל מקום שגרים שם ישראל, רק יש תנאי של חומה ושהחומה תתיה מימות יהושע. אבל להר"מ אין די בזה, אלא צריך שיהיה דומיא דמדבר, שהמחנה הינו היקף סביב המקדש , וקדושת מחנה ישראל נובעת מהמקדש ע"י שחונים סביבו.

- ויש לומר שגם אם היקף חומה שלה לא יהא מימות יהושע [וכגון אם יוסיפו על העיר ואת"ל שאי"א להוסיף על קדושת בתי ערי חומה] לא אכפ"ל, כי לענין מחנה ישראל אין תנאי זה.

קדושת גגין ועליות

הג"ר מרדכי אליהו סלושץ שליט"א

אבל הגגין והעליות הבנויות עתה סביב למקדש, שמא בתוך אויר העזרה הם בנויות, או באויר הלשכות שהיו אז, ומידי ספיקא לא נפקי', עד כאן.

אמנם יש לדחות שאין דבריו אמורים אלא בעזרה שכל בנינה ככתב, ובפרט שהגגין בולטים מחוץ לעזרה, לא ישתנה דינו, אלא הכל לפי זמן הקדושה. אבל ירושלים שאין הלכה איר לבנותה, סתימת הדברים משמע שבתים עומדים יכולים לאכול מע"ש וקדשים בכל גובה הבתים, ומצד שני כל הגגות אינן קדושים, ולא דנים לפי זמן הקידוש דשלמה ועזרה, אלא כל בית ובית לפי מה שהוא.

והראב"ד (תמיד כ"ז ע"א) גבי בימת העזרה כתב בזה"ל, '...שהרי אפילו למ"ד דעליות וגגין לא נתקדשו, היינו אותם שהיו באותו שעה כשנתקדשה העזרה, אבל מכאן ואילך כל מה שיעשה באויר העזרה שום דבר הכל קדוש, דלאו כל כמיניה על ידי בנינו להפקיע קדושת העזרה שנתקדשה. דבשלמא הלשכות שהיו בנויים בשעה שנתקדשו העזרה, יש לומר שהאוויר של מעלה על גביו לא נתקדשו מפני שהפסיקה התקרה של לשכה בין האויר שלמעלה לא קדשו, אבל באותו מקום שהיה חלוק בעזרה באותה שעה, אותו אויר נתקדש עד רום רקיעו...', עד כאן.

והנה גם מדברי הראב"ד הללו אין ראייה רק על קדושת העזרה, ולא על קדושת ירושלים. ואיך שלא יהיה, נמה שהביא לעיל מינה מדברי התוספות [עיין פסקי התוספות תמיד (אות ג)] גבי הבימה מוכח שסוברים שגגין שלא נתקדשו תלוי כל גג לפי מה שהוא במשך הדורות, ורק גג עראי התקדש.

ובספר משנת יעקב (הלכות מע"ש פ"ב ה"טו) מביא שהחזון איש נקט שאף גגין ועליות שבמינו אינן קדושים, דכל היכא דנעשה גגין שוב אין בו קדושה, עיין שם שאמר לדינא דלא כדברי הראב"ד הנ"ל.

גדר קדושת גגין להנ"ל

ולאמור, צריך ביאור איך הבית הנ"ל שנחרב גגו ונבנה יותר גבוה קדוש בכל גובהו, והרי בזמן שקידשו את ירושלים לא התקדש הבית אלא עד עשרה טפחים. ואם נאמר שהתנה שכל פעם תתקדש ירושלים עד עשרה טפחים, צ"ע אמאי לא תליא בביריה, דנמצא שהקדושה מתלי בדעת ובמעשה בני אדם עד היכן יבנו את בתיהם, ובדאורייתא קיימא לן דאין ברירה.

^[1] המשך בעמ' 3

^[2] המשך בעמ' 3

כיצד מוסיפין על ירושלים

הג'ר אברהם חנוך שפיגל שליט"א

דהיקף שתי תודות או שיירי מנחות מקדש, ולכן אין צורך לעשות מעשה נוסף מלבד ההיקף. וכשנתבונן בדעת הר"י מיגאש נמצא דהקידוש הוא לא ע"י מעשה ההקפה, אלא עיקר הקידוש הוא האכילה בתוך הגבול המוקף, משא"כ לדעת רש"י והרשב"א ההקפה היא היא המקדשת.

ויתכן לבאר בזה פלוגתא נוספת בסוגיא הנ"ל, דרש"י שם (ד"ה ואעמידה שתי תודות) פירש דמעמידן שתי התודות מחוץ לחומה, והקשו עליו תוס' (טו: ד"ה אטו), דא"כ איך אוכלים את החלה הפנימית הא נפסלה ביוצא כיון שהיתה בחוץ, ומשום הכי חולקים על רש"י, וס"ל דהחלות נשארות בפנים, ומהלכים מבפנים לחומה. אלא דא"כ קשיא להו הא דמבואר בפסחים (פה): דגם החלונות ועובי החומה נתקדשו, ולדבריהם שהולכין בפנים נמצא דהחלונות ועובי החומה הינם חוץ לגבול הקידוש, ותירצו: "אע"פ שהלכו מבפנים, היה מתקדש כל מה שהיה בלבם לקדש, דלא אפשר לילך בעינין אחר", עכ"ל.

וכשמצא המידות נמצא, דרש"י ס"ל דהתודות נמצאות חוץ לחומה משום שצריכים לילך ולהקיף חוץ לחומה, והטעם לזה, משום שצריכים להקיף בדקדוק סביב המקום המתקדש, ועל כרחך צריכים ללכת מחוץ לחומה, ולקדש מה שפנים לה, ותוס' ס"ל דאין צורך לילך ולהקיף בדקדוק את המקום המתקדש, ולהכי אפשר שיהיו התודות בפנים ויקיפו מבפנים. ולכאורה יסוד הפלוגתא בזה הוא הב"ל, דרש"י ס"ל דמעשה ההיקף הוא עצם הקידוש, וממילא צריך להקיף בדקדוק רב, דכל המקום המוקף מתקדש, ומה שלא יוקף לא יתקדש, ולכן מקיפים מבחוץ דוקא. ותוס' יתכן דס"ל כר"י מיגאש דעיקר הקידוש הוא האכילה בתוך המקום המתקדש, ועכ"פ לדבריהם ההקפה ודאי אינה גוף הקידוש, וכמו שכתבו להדיא דעיקר הקידוש חל על ידי מה שהיה בלבם לקדש, וממילא גם אם אין מקיף בדקדוק לית לן בה, אע"ג דפשיטא דצריך להקיף, וההקפה מעכבת, מ"מ אין היא העיקר וגוף המקדש, ולכן לא אכפ"ל אם יש איזה מקצת מקום שלא הקיפוהו.

תנן בשבועות יד: "שאינן מוסיפין על העיר ועל העורות אלא במלך ונביא ואורים ותומים וסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות ובשיר, ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן, וכל ישראל אחריהם", ע"כ. ובגמ' (טו) יליף כן ממעשה דנחמיה בן חכליה שקידש ירושלים בשני לחמי תודה, וקאמר רמי בר חמא: "אין העזרה מתקדשת אלא בשירי מנחה, מאי עומא, כירושלים וכו', מה ירושלים דבר הנאכל בה ויוצא ממנה נפסל (מקדשה), אף עזרה דבר הנאכל בה ויוצא ממנה נפסל (מקדשה)".

הביאור הפשוט בזה, דקידוש המקום חל על ידי דבר הנצרך לאותו מקום, ולכן לחמי תודה מקדשות את חומת ירושלים, דהן זקוקות לחומת ירושלים, דנאכלות לפנים ממנה, ונפסלות ביוצא ביציאתן ממנה, ושירי מנחות מקדשות לחומת העזרה, שהן זקוקות לה, דאין נאכלות אלא בעזרה, וביציאתן ממנה נפסלות ביוצא. ועינין בחדושי הרשב"א (שם) שחוסים ביאר: "אף עזרה דבר הנאכל בה מקדשה, פי", כדי להודיע שעד כאן תחום אכילת קדש זה", עכ"ל.

ובעצם מעשה הקידוש מצינו פלוגתא הראשונים כיצד הוא ומהו הדבר המקדש, עינין בחדושי הרשב"א לשבועות טו. (ד"ה אמר רמי בר חמא) שהביא דעת הר"י מיגאש דעצם אכילת שיירי המנחה או לחמי התודה היא המקדשת את העזרה או ירושלים, והרשב"א חולק, ולדעתו לא האכילה מקדשת, אלא עצם ההקפה עם שירי המנחות או לחמי התודה היא המקדשת. ומפסלות לשונות רש"י בסוגיא שם משמע דס"ל כרשב"א יע"ש.

ויתכן דיסוד הפלוגתא הוא, דהר"י מיגאש ס"ל כדברי הרשב"א דהא דצריכים להקיף בדבר הנאכל באותו מקום הוא "כדי להודיע שעד כאן תחום אכילת קדש זה", וס"ל לר"י מיגאש דלצורך כך בעינין אכילה, דהיקף בעצמו אינו מוכיח כלום, שהרי יתכן שמקיף בדבר שפסל ביוצא, אבל האכילה כן לך סימן גדול מזה שעד כאן לא יצא הדבר חוץ ממחיצתו, והחלה הנאכלת בודאי היא בתוך תחומה. אולם רש"י והרשב"א ס"ל דאין בהיקף איזה הודעה והוכחה, אלא הוא דין גרידא דכך נעשה מעשה קידוש מקום,

בענין מקום המזבח - המשך

בהמשך הגמ' בובחים (נג): "אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי חמא ברבי חנינא: רצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונסנסה בחלקו של בנימין, והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לנוטלה. לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזין לקב"ה". וצ"ב מדוע בנימין אינו מסתפק בחלקו שהוא רוב המזבח, ומה המעלה בבקשת חלק אחיו.

וני לבאר את הסיבה שצריך שיהיה במזבח עצמו חלק ליהודה, הוא להורות שסוף הביטול אל הקב"ה, שהוא ית' חזור ומשפיע רב טוב לעבדיו. ובה הקרבנות הם סיבת כל הטוב שבעולם. כמו שאמרנו הביאור לפני כדי שיתברכו וכו' (ר"ה טו). ונמצא שבמזבח עצמו מופיעים שני הגילויים, המלכות המתקנת את כל עניני העולם, והביטול אל הקב"ה. אלא שהעבודה שמצד ישראל היא להימסר אל השי"ת ולכן היא צריכה את "חלקו של טורף". אך צריך שישראל יכירו שעבודתם היא לשמה, ולא רק כדי להוריד שפע, וזו משמעות עצו של בנימין לקחת אף אותה קרן המזבח שהיא בחלקו של יהודה ולשייך אותה למידת הטרוף, באופן שגם השפע שישראל מקבלים יחשב לשם שמים.

ג. כוח הכפרה של הקרבנות במקום המזבח

כתב הרמב"ם: "המזבח מקומו מכוון ביותר, ואין משנין אותו ממקומו לעולם... ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה, הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא. אמרו חכמים (בר"י יד, ט), אדם ממקום כפרתו נברא" (בית הבחירה ב, א).

שורש ענין הכפרה הוא החזרה למקור חיותו באופן של התחלה מחדש, כמו שנאמר על תיקונו של החטא הראשון "כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג, ט). ולכן כשאדם בא ומקריב במזבח ומכיר

קדושת ירושלים ועיירות המוקפות חומה - המשך

רק בירושלים - יש לומר שא"צ שהיקף החומה יהיה דווקא מימות יהושע וכו"ל, א"כ אפשר להוסיף. אבל לענין שאר בתי ערי חומה לענין חזרת בתים י"ל גם לדדיה שא"א להוסיף [אמנם לענין שלוח מצורעים משום בדי ישב כבר נתבאר שא"צ לדדיה דוקא מימות יהושע].

הג' - לענין מוסיפין על העיר, מבואר ברש"י בשבועות שם דבעינין חומה לזה, וכו"ה ברמב"ם הלכות בית הבחירה פ"ו ה"י וז"ל: "ב"ד שרצו להוסיף על ירושלים או להוסיף על העזרה מוסיפין, ויש להם למשוך העזרה עד המקום שירצו מהר הבית ולמשוך חומת ירושלים עד מקום שירצו". והנה לענין עיר חומה בעינין ישב ולבסוף הוקף, אך לענין קדושת ירושלים יתכן שאינו כן כי העיקר שיש חומה ואין כאן דין של 'בית מושב עיר חומה'. [אמנם באמת יש לעינין בלא"ה כיון שעיקר העיר הוקפה ולבסוף ישיבה יתכן שגם התוספת נגררת אחר עיקר העיר וגם היא בכלל בית מושב עיר חומה].

ויהי רצון שדברינו אלו יהיו לרצון לפני אדון כל, ונקיים עי"ז דרשת ציון כמו שאמרנו חז"ל 'ציון היא דורש אין לה - מכלל דבעיא דרישה'. ונוכח במהרה בימינו לכל העשר קדושות, ולקדושת ג' מתנות ולקדושת ירושלים והמקדש שהם המקום אשר בחר השם בו, ויתגלה עלינו שמו יתברך, וידעו כל הגויים כי רב נזק בחר העיר יתברך להיות לנו לא-להים ולהיות משכנו בתוכנו לעולם, אכ"י".

3. [ויש להעיר שעלענין עזרות לא כתב למשך החומה, ואולי זהו משמעות הלשון למשוך העזרה וצ"ע].

קדושת גבין ועליות - המשך

והעירוני לבין, דכיון שמעיקרא תחמו את קדושת ירושלים בגבול שלא תלוי במידה, אלא בגובה הבתים, אלא שגובה הבתים תלויים בדבר אחר, אין זה שייך לדין ברירה. [כמובן שאפשר לבארו בכמה נוסחאות, אולם יסוד ההלכה שווה].

ומצאנו כי האי דינא בעוד מקומות. דהנה אם אדם יתנה עם חברו שמשכיר לו את הבית לעשרה חדשים, ואם ב"ד יחליטו לעבר את השנה, הרי הוא משכיר לו ל"א חודש, לכאורה תליא בדין ברירה. אולם המשכיר ביתו עד ניסן, או משכירו לשנה, שהדין הוא שאם נתעברה השנה נתעברה לשוכר, לא תליא בדין ברירה. ועצ"ב מ"ט המשכיר לשנה לא נחשב כמתנה שמכשיר ל"ב חודש, ואם בית דין יעברו את השנה הרי הוא משכירו ל"ג חודש.

אלא הביאור כנ"ל, דלא התנה בגוף השכירות שום תנאי, אלא הוא השכיר לתאריך מסוים, דהיינו לניסן, או לשנה, אלא שהתאריך הנ"ל משתנה לפי דעת ב"ד אם לעבר את השנה או שתהא שנה פשוטה. וכיון שאין העיבור תנאי במקח, אלא המקח מותנה בתאריך שמותנה בדעת בית דין, אין כאן חסרון של ברירה. וה"נ בנידון דידן שהתחום שקידשו ירושלים הוא עד הגגות, אלא שמקום הגגות תליא בדעת ומעשה בני אדם, אין זה שייך לדין ברירה.

ומצאנו עוד עי"ז בראשונים (רי"ר) שאלו מציאות) מהירושלימי גבי קדושת ארץ ישראל. שהגבול המזרחי של א"י הנאמר בתורה הוא הירדן, ואיתא שם בירושלמי שאם אחר כך הצטמצם הירדן במזרח מתקדשת א"י כמעט יותר. ולאידך גיסא, אם הירדן התרחב לכיוון א"י, מתקטן הגבול של א"י. הרי לן דמשכחת לה גבול שלא מוגבל למדה מסוימת, אלא פעם מרחיב ופעם מתקצר, והגבול הוא הירדן. והכי נמי גבול קדושת ירושלים הוא תוקף הבית, פעם יהיה התקרה גבוה ופעם תהיה נמוכה.

לכבוד מערכת 'קול מהיכל' שלום וברכה

באתי בשורות אלו לחזק את ידיכם במלאכת הקודש, בהנכה לקראת בנין בהמ"ק שיבב"א.

לפני תקופה דברתי עם ידיד טוב על הציפיה לישועת ישראל, לבנין בית ה' ולחידוש ימינו כקדם. לתדהמתני נתקלתי בקיר אטום: 'מי מחכה היום למקדש ולמשיח? הוא הגיב בזלזול, 'זה יקרה כשאני אהיה צדיק' (-!?). כמובן שלא יכולתי להגיב לנוכח דברים כאלה.

אח"כ הבנתי, שהשתרשה אצלנו טעות חמורה ביחס לעבודת השי"ת בזמן חורבן הבית. 'נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל'. כשביית ה' בנוי - יש לנו תורה, מצוות, מלכות, סנהדרין, נבואה, וקרבן א-להים לנו טוב. בזמן החורבן לא נשאר לנו מזה כלום (רק 'זכר' למקדש...). כמעט ואין מצוה שאנו מקיימים כצורתה. שלא לדבר על הספיקות שישנם בכל הלכה כשאין סנהדרין, עד שניתן לומר שאין לנו אפילו מצוה אחת ללא ספיקות. 'אבותינו אמרו שניתן טובה אנתנו אפילו בעינינו לא ראינו' - אין לנו מושג איך נראה עם שלם המקיים את חוקי התורה כצורתה.

הרמב"ם רפ"א מהל' מלכים כותב: 'הַפְּלִלָה הַמְּשִׁיחַ עֲתִיד לְעֲמֹד וְהַחֲזִיר מַלְכוּת דָּוִד לְיִשְׂרָאֵל לְמִמְשָׁלָה רְאִשׁוֹנָה. וּבִגְוֵה הַמְּקַדֵּשׁ וּמְקַבֵּץ נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל. וְחֹזְרִין כָּל הַמְּשֻׁפְּטִים בְּיָמָיו לְשִׁהֵי מְקָדָם. מְקַרְבִּין קַרְבָּנוֹת. וְעוֹשִׂין שְׁמִטִּין וְיוֹבְלוֹת כְּכָל מְצוֹנְתֵי הָאֲמָרָה בְּתוֹרָה'. אה!!! רק לדמייין את שנת השמיטה שעברה, אילו היינו זוכים לקיימה כראוי. כל אחד ואחד מושבית את נחלתו - מקור פרנסתו, סומכים לגמרי על ברכת ה', והשנה כולה קודש לה'. לסיים השנה בחג הסוכות היה נערך מעמד ה'הקלה', אשרי עין ראתה כל אלה כשכל ישראל כאיש אחד בלב אחד מלוכדים בעבודה לא-ל אחד.

כמובן שהכל שייך למקדש ה', כי שם הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים. אנחנו חייבים לשנן לעצמנו, שאין לנו להסתפק במועט, ב'שיריים' של התורה והמצוות שישנם כיום, אלא לשאוף לעבוד את ה' בשלימות בכל התחומים, ובמהרה נראה עין בעין בשבועו אל נהו.

חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחילים לה'!

בברכה מרובה

משה רבינובי"ץ, י. פוניב'ו

כי בחר ה' בציון

הג'ר אריה שפירא שליט"א - עה"ק ירושלים, מח"ס 'בהר ה' יראה' ועוד

במשנה בזבחים (ק"ב ע"ב) אמרו: "באו לירושלים נאסרו הבמות, ולא היה להם עוד היתר, והיא היתה נחלה". וכן אמרו במשנה מגילה (ט ע"ב): "קדושת שילה יש אחריה היתר, וקדושת ירושלים אין אחריה היתר".

והנה כל קדושת המקומות יסודם מסיבת השראת רצונו ית' על המקומות, וכמו שאמר בתענית (כ"א ע"ב) מדברי המכילתא פ' יתרו (בחדש פ"ג) על הפסוק "במשוך היובל המה יעלו בהר": "תנינא רבי יוסי אומר, לא מקומו של אדם מכבדו אלא אדם מכבד את מקומו, שכן מציונו בהר סיני, שכל זמן שהשכינה שרויה עליו אמרה תורה (שמות לד, ג) גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא, נסתלקה שכינה ממנו אמרה תורה (שם ט, ג) במשוך היובל המה יעלו בהר. וכן מציונו באהל מועד שבמדבר, שכל זמן שהוא נטוי אמרה תורה וישלחו מן המחנה כל צרוע, וגוללו הפרוכת הותרו ובין המצורעים ליכנס שם".

וזהו על דרך שהשראת הרצון היא שמשנה את קדושת העיתים, וכמו שנתבאר בדרך ה' (ח"ב פ"ח אות ה):

כ'שנבחיך ההשפעה הנפשית שזכרנו, נמצאו עוד גבולים, בבחינת הזמן והמקום, ושאר התנאים. כי הנה חקק וסידר האדון ב"ה להיות נמצא ומתגלה בעתים מן העתים בדרכים ידועים, וזלת מה שיתגלה בעתים אחרים, וכן במקום, וזלת מה שיתגלה במקום אחר. וכל זה בבחינות רבות ופרטים משוערים בתכלית הדקדוק, כפי הראוי לתקונן של הבריות. ובה נתלית קדושת הימים והמקומות הקדושים, שבהם יושפעו בני האדם שפע יותר גדול, ויקבלו יותר הארה וזכות ומעלה. כפי ההדרגה המשוערת".

והנה כל זמן שהיתה השכינה מתהלכת, היתה ההשראה משתנה ממקום למקום, כי בשעת חניית המחנות שהיה הוא ית' נמצא ומתגלה, הרי היתה אותה ההשראה מקדשת את אותו המקום ומשלחת את הטמאים משלוש המחנות, ומשעה שהיו נוסעים וגוללים את הפרוכות, היה הרצון מסתלק ועולה עד מקום חנייתם הבאה, וכמו שנאמר (שמות מ, לד-לח): "ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן, ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן, ובהגלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיהם, ואם לא יעלה הענן ולא יסעו עד יום העלונו, כי ענו ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם".

והנה זהו דוקא בכל המקומות שהיה הוא ית' 'מכבד את מקומו' במה שהיה בא להשכינ' את שכינתו שם, וממילא היו חלים על אותו המקום כל ההלכות הנגזרות מאותה הקדושה. מה שאין כן בקדושת ירושלים כתב הרמב"ם בפירושו המשנה שם, כי על זה נאמר (תהלים צז, ד): "כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב". וכן נאמר (תהלים קלב, ג-ד): "כי בחר ה' בציון איהו למושב לו, זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותי".

והביאור, כי מקום זה מקודש מאז בריאת העולם להיות מוכן אל השראת כבודו ורצונו, וכמו שכבר נאמר (שמות טו, יז-יט): "עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קניתי, תבאמו ותיטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני' כווננו ידיך, ה' מילוך לעולם ועד". וכן נאמר (תהלים ע"א, טו-טז): "וימאס באהל יוסף ובשבת אפרים לא בחר, ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב, ויבן כמו רמים מקדשו כארץ יסדה לעולם". והכוונה, 'את הר ציון אשר אהב' - מאז, 'ויבן כמו רמים מקדשו כארץ יסדה לעולם' - שכמו הארץ אשר יסדה לעולם, וכך היא משעת בריאתה, כן מקום המקדש הוכן כבר קודם שנברא העולם, וכמו שמונה בפסחים (נד ע"א) את בית המקדש משבעה הדברים שנבראו קודם שנברא העולם, ממה שנאמר (ירמיה יז, יב): "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשונו".

ועוד נאמר (שם קלב, א-ד): "שיר המעלות זכור ה' לדוד את כל ענותו, אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב, אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי, אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב, הנה שמעונוה באפרתה מצאנוה בשדי יער, נבואה למשכנותיו נשתחוה להדום רגליו, קומה ה' למנוחתך אתה וארון עוונך, כו' כי בחר ה' בציון אוה למושב לו, זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותי".

ונתבונן, כי בתחילה אמר 'נבואה למשכנותיו', ואחר הוסיף 'קומה ה' למנוחתך', ושוב אמר 'כי בחר ה' כו' אוה למושב לו, זאת מנוחתי עדי עד כו'. ונראה כי בתחילה אמר כי יבוא להשתחוות במקום השראת שכינתו, ואחר הוסיף לבקש כי הפעם כבר לא תהיה ההשראה אלא במקום מנוחתי. והוסיף טעם, שהרי ידוע כי בחר ה' בציון אוה למושב לו, שלכן כבר הניח דוד את הארון בציון. וכן אמר 'זאת מנוחתי עדי עד', כי כאשר יתגלה במקום המקדש, יהיה זה מקום המנוחה לעולם ועד, שהרי נתאזהר כביכול לשכון שם מאז.

וכן אמרו בזבחים (נד ע"ב): "דרש רבא, מאי דכתיב (ש"א יט, יח) וילך דוד ושמואל וישבו בניית ברמה, וכי מה ענין ניות אצל רמה, אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנויו של עולם".

ולכאורה על מה היה כל צערו של דוד למצוא מקום לה', והלא באותה השעה היה עומד המשכן בנוב, ולמה אין הדבר נחשב מקום לה'. אלא לפי שאין השראת השכינה באהל ובמשכן אלא כדי להגיע את מקום נחלת רצונו ית' וארון עונו.

וכמו שנאמר לדוד (ש"ב ז, ו-ז): "כי לא ישבתי בבית למיום העלותי את בני ישראל ממצרים ועד היום הזה ואהיה מתהלך באהל ובמשכן, בכל אשר התהלכתי בכל בני ישראל הדבר דברתי את אחד שבטי ישראל אשר צויתי לרעות את עמי את ישראל לאמר למה לא בניתם לי בית ארזים, כו', ושמתי מקום לעמי לישראל ונטעתי כו', והוא קיום מה שנאמר (שמות טו, יז): "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך כו'".

ונמצא, כי אין קדושת ירושלים כקדושת שאר המקומות, כי כמו שנתבאר כל קדושת המקומות הן מסיבת השראת הרצון המקדש את אותו המקום לזמן ההשראה, וכמו שאמרנו במכילתא על קדושת הר סיני וחניית המשכן, מה שאין כן קדושת ירושלים שאין אחריה היתר, גדרה - פעולת

עקב ריבוי השיעורים ב"ה ולבקשת המאזינים
עלה בדינו בס"ד לסדר חלוקה פנימית בתוך השיעורים
על סדר הבאת הקובץ הנמסרים בשלוחה 1/1
מאת הג'ר שלמה ציביון שליט"א
יש להאזין להוראות ההפעלה

מקום השחיטה

מקום השחיטה, ההפשוט וההדחה בהמ"ק השלישי שיבב"א - ע"פ הגר"א וספר 'אור אליהו' להג"ר אוריאל שזנברג שליט"א

בֵּן אָדָם רֵאָה בְּעֵינָיו וּבְאָזְנוֹ יִשְׁמַע וְיִשֵּׁם לְכָף לְכָל אֲשֶׁר אָנִי בּוֹרְאָה אוֹתָהּ פִּי לְמִעַן הַרְאוֹתְכָה הַבְּאִתָּה הִנֵּה הִגַּד אֶת כָּל אֲשֶׁר אֶתָּה רֵאָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל (יחזקאל מ)

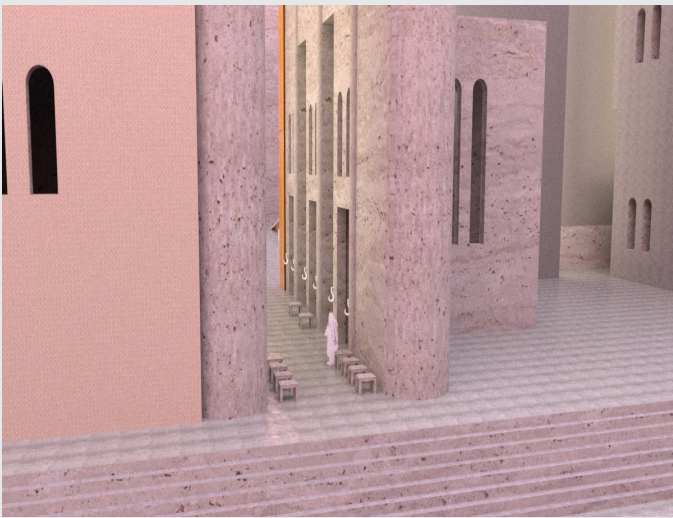
בבית המקדש השלישי שיבב"א יהיו כמה שינויים משמעותיים במקום השחיטה, ההפשוט וההדחה.

מחוץ לחומת העזרה, בצד צפון (כמו בדרום ובמזרח) יהיה שער מחוץ לריבוע העזרה. בהמשך השער ישנם שלשה תאים בכל צד. לדעת הגר"א שלשת התאים מסודרים מדרום לצפון, שלשה במזרח ושלשה במערב. אחרי התאים יהיה אולם השער למשך י' אמות. מקומו בסיום ג' התאים. אולם זה קדוש כמו העזרה בעצמה, ובו שוחטים קדשי קדשים הטעונים שחיטה בצפון.

השחיטה מתבצעת ע"ג אחד משמונת השלחנות הסדורים לאורך אולם השער. [חלוקת השלחנות - ארבעה למזרח וארבעה למערב, ובאותם ארבעה וארבעה - חציים קרובים אל הדרום וחציים אל הצפון]. בנוסף לשלחנות אלו ישנם עוד ארבעה שלחנות במקום שבין ג' התאים לג' התאים האחרים, (מול האולם, לכיוון העזרה). הללו עשויים מאבני גזית, ארכן ורחבן אמה ומחצה על אמה ומחצה וגבהן אמה. על שלחנות אלו מניחים את כלי השחיטה.

ההפשוט: תולים את הבהמה ע"ג אונקליות של ברזל שארכן טפח. האונקליות קבועות בקירות שבין התאים הנ"ל, סמוך למקום השחיטה.

ההדחה: לשכת מדיחין תהיה בצד צפון. הלשכה תהיה מחוץ לחלל העזרה בחללים שבין התאים אשר מהלאה לשער הצפוני. חללים אלו נקראים ג"כ אֶלְמוֹת, ארכן כ"ה אמה ורחבן חמש.

רצונו ית' בעולמו מאז, ואם כן משבאו לירושלים שוב אין אחריה היתר, לא מפני שמכאן כבר לא נדהה השכינה למקום נוסף, אלא מפני שנתגלה כי כך רצונו ית' לשכון לעולם בציון. וזהו שנקרא בית המקדש כמה פעמים - 'בית עולמים', כי גדרו הוא הבית המקודש לעולמים.

ועל כך היה דוד מצטער ואומר (ש"ב ז, ב): "ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון הא-להים יושב בתוך היריעה". ואין הצער משום כבוד הארון היושב ביריעה, אלא שלא הגיעו עדין למצב השלמות בו יהיה הארון שוכן בבית עולמים.

ונבין עוד מה שגם בחורבן אין השכינה סרה ממקום המקדש, וכמו שאמרנו במדרש תהלים (מזמור יא) על הפסוק ה' בהיכל קדשו ה' בשמים כסאו: "בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ה' בהיכל קדשו, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום ה' בשמים כסאו. א"ר אלעזר, בין שחרב בית המקדש ובין שלא חרב אין השכינה זוה מתוכו, שנאמר ה' בהיכל קדשו, אף על פי שבשמים כסאו שכינתו בבית המקדש, שנאמר (מ"א ט, ט) והיו עיני ולבי שם כל הימים. וכן הוא אומר (תהלים ג, ה) ויעניי מהר קדשו סלה, אף על פי שהוא הר בקדושתו הוא עומד. א"ר אלעזר, ראה מה כתיב (מיכה ד, י) כי עתה תצאי מקריה ושכנתה בשדה, ושכנתי כתיב, שאף על פי שחרב שכינתי עומדת שם. א"ר אחא, לעולם אין השכינה זוה מתוכה מערבי, שנאמר (שיר השירים ב, ט) הנה זה עומד אחר כתלנו".

ולכאורה, למה לא תתבטל הקדושה בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום. אולם לפי מה שנתבאר, לא היתה נדידת השכינה - התלויה במעשים - אלא עד שנתגלה מקום התכלית. אולם לאחר שנתגלה, שוב אין לקדושה זו ביטול, כי אין אינה תלויה במעשים, אלא מצד רצונו ית' מאז, להיות שוכן בהר ציון אשר אהב.

הוצאות העלון נתרמו לע"נ מרת רות רחל ב"ר יצחק דוד ע"ה ולהצלחת יונתן בן רחל ולאה בת רמית ברוחניות ובשלום בית

קו קול מהיכל 077-2115136 לשמיעת הוראות יש להקיש * בתפריט הראשי
לפרטים בכל ענייני העלון: 050-4127660 או במייל: kol40X20@gmail.com